

Jonas Biliūnas
"ANT UETLIBERGO GIEDRA!"

Nors jaučiaus nekaip, bet atsikėlęs apsitaisiau ir išėjau miestan pažiūrėtu, koks oras. Buvo šaltas, apniukęs rytas, ir ant viso miesto gulėjo toks storas rūkas, kad už kelių žingsnių nebuvo žmogaus matyti. Tik slinko pro šalį žmonių šašėliai, taukšėdami int akmenis savo batais: kažin kur toli skambėjo vežėjo varpelis; aplinkui gi taip tylu, kaip per mišias. Buvo šventadienis - atilsio diena.

Eidamas miesto gatvėmis, pamačiau ant kerčių išlipdytus raudonus apskelbimus: "Ant Uetlibergo giedra!" To telaukiau. Senai norėjau pamatyti, kaip tas apgulęs miestą rūkas išrodo nuo kalno viršūnės. Nors oro drėgnumas pro nosį ir gerklę rausės plaučiuosna ir, kaip koks dusulys, slėgė krūtine, nors šiurpuliai kratė kūną, tečiau noras pamatyti nuo kalno saulę ir po savo kojų neregėtą paveikslą, pakvėpuoti grynu oru ir pasidžiaugti prigimties gražumu buvo toks karštas, kad nieko nelaukdamas pasukau int vakarus ir skubėjau, skubėjau... Maščiau tik apie tai, kad nepasivėlyčiau, kad suspėčiau užlipti, kol išsisklaidys rūkas.

Po valandos jau buvau po pačiu kalnu, bet turėjau atsisėsti pasilsėtu. Ir čia buvo tylą dar didesnė. Prigimtis kaip numirus. Apsiašaroję medžiai sunkiai galvojo, nė vienos šakelės nepajudindami. Tik maži upeliukai šokinėjo nuo vieno akmens ant kito ir greitai skubėjo apačion, maloniai sriuwendami ir kažin ką liūdnei pasakodami. Kalno visai iš po rūko nebuvo matyti, - rodės, kad jo čia nei nebuvo. Bet kas čia? Štai aukštai ore linksmi sulėjo šuo ir pasklido garsus šūkaujantių vaikinų skardas. A! tai ant kalno. Laimingi, jie jau aukštai!..

Atsikėlęs nuo suoloelio, pradėjau ir aš risties siauru baltuojančiu takeliu, kuris vingiuodamasis nyko rūke. Bet juo aukščiau, rūkas vis labiau ir labiau retėjo; kvėpuoti buvo kaskart lengviau ir smagiau; dangus viršuje iš tamsaus pasidarė palšas, paskui melsvas, ant galo šviesiai mėlynas. Ant nušvitusio jo skliauto pasirodė saulė: atmetus nuo savo veido uždangalą, ji vienu akimirksniu papylė spindulius ir kaitriai pradėjo šildyti mano kaktą. Bet iš šalių tebestovėjo rūko siena, nors tos sienos viršus jau buvo matyti ir nebetoli. Dar palypėjau ankščiau... Ant galo, nuvargęs, atsirėmiau int apačią...

O kaipgi neapsakomai buvo gražu! Čia pat po mano kojų gulėjo balta debesų jūra. Buvo tokia romi, kad tik geriau prisižiūrėjęs galėjau pastebėti, kaip jos apvalios, tarsi kamuoliai, bangos iš palengvo ritosi ant viena kitos ir kilo ankštyn; jos, saulės šviečiamos, buvo taip skaisčios ir malonios, kaip minkščiausias baltas pūkas. Žiūrėjau ir negalėjau atsižiūrėti. Viduryje matyti buvo mažutė, medžiais apaugusi sala; už jų - aukšti krantai; dar toliau, kaip sidabras, spindėjo sniego ir ledų kalnų viršūnės, - rodėsi, galinga ginkluotų milžinų eilė sustojusi sergėjo stebuklingą šalį. O juk pereitą kartą nuo šitos pačios vietos giliai po savimi, kur dabar debesų jūra liūliuoja, mačiau dailų miestą, žaliuojančias pievas ir klonius, mirguojantį ežerą ir jo paviršiumi skrajojančius, tik tik matomus laivelius. Kur tas visa kas dingo? Rasit nuskendo bedugnėsna ir kažin ar beiškils? Juk dar mažas būdamas girdėjau pasakas apie miestus, ežeruose palaidotus. Bet ne, klausykit! Ar girdi, kaip iš po debesų mūrų kilsta ankštyn iškilmingas ir malonus varpų skambėjimas? Ar girdi, kaip toli toli sužviėgė mašina? Apačioje tebegyvena! Juk aš pats dabar pat iš tenai atėjau... Rados taip linksma ir lengva, kad norėjau šūkauti ir dainuoti, lakstyti po kalno viršūnes arba, nušokus nuo turėklų, nardyti ir plaukyti po šitą pūką jūrą, kaip tat daro maži vaikai, lakstydami po kupečius šieno. Žinoma, tat buvo tik graži iliuzija: nušokęs būčiau sau tik sprandą nusisukęs...

Tuo tarpu saulė vis labiau šildė. Nuo jos spindulių apvalios debesų bangos pradėjo draikyties, - skirstėsi nuo viena kitos, kilo aukštyn ir nyko. Šitai pro vieną jų plyši, pačioje gilumoje, kaip koks stebuklas, išplaukė varpinė, čia pat, po kojų, netikėtai pasirodė namas; ten toliau sumėlynavo ežeras... Atsiminiau pasaką apie išliuosuotą iš po stiklinio kalno karalią... Turėjau pilną tiesą pasakyti su Šilerio medžiokliu:

Matyt po kojom tik jūrės miglotos,
Žmonių sodybos nuo akių užklotos.
Tik debesiui trūkūs, per tarpą matai:
Žemai ten yr svietas, žaliuoja laukai.

Man bestovint, rūkas išsisklaidė ir pranyko. Kur tik pat buvo debesų jūra, dabar stovėjo miestas, gulėjo išmėtyti kloniai ir žaliuojančios pievos, mirgėjo ežeras...

1904